Journal of Spiritual Health

2025, Volume 4, Issue 1
Pages: 598-609
10.30491/JSH.4.1.598

Modeling the Structural Relationships of Psychological Security based on Action Flexibility, Social Adequacy, and Emotional Maturity, Considering the Mediating Role of Spiritual Vitality in Students

Fariba Dortaj [1*], Azad Allahkarami [2]

[1] *Department of Psychology and Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran*
[2] *Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran*

Abstract

Background and Aim: Psychological security originates from various factors such as action flexibility, social adequacy, emotional maturity, and spiritual vitality. The present study aimed to model the structural equations of psychological security based on action flexibility, social adequacy, and emotional maturity, considering the mediating role of spiritual vitality among students.

Methods: The research method used in this study was correlation analysis based on structural equation modeling. The statistical population consisted of undergraduate students at Karaj Azad University during the academic year 2022-2023, with 620 individuals selected as a sample using a multi-stage cluster sampling method. Data were collected using Maslow's (2004) Psychological Security Questionnaire, Connor and Davidson's (2003) Action Flexibility, Fellner et al.'s (1990) Social Adequacy, Singh and Bhargava's (1990) Emotional Maturity, and the Spiritual Vitality developed by Chirian and Afroz (2015). Data analysis was conducted at a significance level of 0.05 using structural equation modeling in SPSS-25 and Amos-24 software.

Results: The results showed direct effects between action flexibility ($P = 0.001$), social adequacy ($P = 0.007$), and emotional maturity ($P = 0.001$) on spiritual vitality. Also, a significant relationship was observed between action flexibility ($P = 0.001$), social adequacy ($P = 0.007$), emotional maturity ($P = 0.001$), and spiritual vitality ($P = 0.0001$) on psychological safety. In addition, spiritual vitality mediated the relationship between action flexibility, social adequacy, and emotional maturity with psychological security. The goodness-of-fit indices indicated the appropriate fit of the model.

Conclusion: The results of this study show that strengthening action flexibility, social adequacy, and emotional maturity by increasing spiritual vitality can be considered an effective solution to improve students' mental health and pave the way for enhancing their psychological security.

Keywords: Psychological Security, Action Flexibility, Social Adequacy, Emotional Maturity, Spiritual Vitality, Students.

*Corresponding author: **Fariba Dortaj,** Email: F.D@pnu.ac.ir

Received: 23 July 2024 **Accepted:** 29 May 2025

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

مجله سلامت معنوی
دوره ۴، شماره ۱، بهار ۱۴۰۴
صفحات: ۶۰۹-۵۹۸
10.30491/JSH.4.1.598

مدل‌یابی روابط ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی در دانشجویان

فریبا درتاج[۱*]، آزاد الله‌کرمی[۲]

[۱] گروه علوم تربیتی و مشاوره دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
[۲] گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

چکیده

زمینه و هدف: امنیت روانی از عوامل مختلفی از جمله انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی، بلوغ عاطفی و نشاط معنوی نشأت می‌گیرد. پژوهش حاضر با هدف مدل‌سازی معادلات ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی در بین دانشجویان انجام شد.

روش‌ها: روش این پژوهش تحلیلی همبستگی مبتنی بر روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود؛ که ۶۲۰ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های امنیت روانی Maslow (۲۰۰۴)، انعطاف پذیری کنشی Connor و Davidson (۲۰۰۳)، کفایت اجتماعی Felner و همکاران (۱۹۹۰)، بلوغ عاطفی Singh و Bhargava (۱۹۹۰) و نشاط معنوی چیریان و افروز (۱۳۹۵) استفاده شد. داده‌ها در سطح معناداری ۰/۰۵ با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری، در نرم‌افزارهای SPSS-25 و Amos-24 تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج اثرات معناداری بین انعطاف‌پذیری کنشی (P =۰/۰۰۱)، کفایت اجتماعی (P =۰/۰۰۷) و بلوغ عاطفی (P =۰/۰۰۱) بر نشاط معنوی نشان داد. همچنین ارتباط معناداری بین انعطاف‌پذیری کنشی (P = ۰/۰۰۱)، کفایت اجتماعی (P = ۰/۰۰۷)، بلوغ عاطفی (P =۰/۰۰۱) و نشاط معنوی (P =۰/۰۰۰۱) بر امنیت روانی مشاهده شد. از طرفی نشاط معنوی بین انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با امنیت روانی نقش میانجی داشته است. شاخص‌های نکویی برازش حاکی از برازش مناسب مدل بود.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تقویت مهارت‌های روان‌شناختی نظیر انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی می‌تواند به‌عنوان راهکاری مؤثر در بهبود سلامت روانی دانشجویان مورد توجه قرار گیرد و زمینه‌ساز ارتقای امنیت روانی آنان شود.

کلیدواژه‌ها: امنیت روانی، انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی، رشد عاطفی، نشاط معنوی، دانشجویان.

*نویسنده مسئول: **فریبا درتاج**. پست الکترونیک: F.D@pnu.ac.ir
دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۰۲ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۰۸

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]
[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

مقدمه

در دنیای معاصر، دانشجویان به عنوان یکی از گروه‌های اجتماعی مهم و آسیب‌پذیر، با چالش‌ها و فشارهای متعددی مواجه‌اند (۱). این چالش‌ها شامل استرس‌های تحصیلی، نگرانی‌های مالی، مسائل عاطفی و بین‌فردی و تغییرات گسترده اجتماعی است که می‌تواند بر سلامت روانی آن‌ها تأثیرات منفی داشته باشد (۲،۳). دانشجویان با مواجهه با فشارهای مختلف نظیر مطالبات آموزشی و دانشگاهی، دغدغه‌های شغلی و مالی و تغییرات ناگهانی در زندگی شخصی، نیاز به سازوکارهای مؤثر برای مدیریت این تنش‌ها دارند. امنیت روانی، به معنای احساس آرامش، اطمینان و پایداری درونی، نقش بسیار مهمی در بهزیستی دانشجویان و توانایی آن‌ها در مدیریت این چالش‌ها ایفا می‌کند (۴). وجود امنیت روانی به دانشجویان کمک می‌کند تا با داشتن ذهنی آرام و پایدار، بتوانند تصمیمات بهتری بگیرند و عملکرد بهتری در فعالیت‌های تحصیلی و اجتماعی خود داشته باشند. با این حال، درک کامل عواملی که می‌توانند بر امنیت روانی دانشجویان تأثیرگذار باشند، نیازمند بررسی دقیق و جامع‌تری است (۵). بسیاری از مطالعات به تأثیر عوامل مختلف بر سلامت روانی پرداخته‌اند، اما بررسی جامع و ساختاری روابط بین این عوامل و امنیت روانی، به ویژه در بین دانشجویان، کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

یکی از عوامل کلیدی که می‌تواند بر امنیت روانی دانشجویان تأثیرگذار باشد، انعطاف‌پذیری کنشی است (۶). این توانایی که به فرد امکان می‌دهد تا در مواجهه با تغییرات و فشارها، با استفاده از راهبردهای متنوع و مؤثر، به بهترین شکل ممکن واکنش نشان دهد، می‌تواند به عنوان یک سازوکار دفاعی در برابر استرس‌ها و فشارهای روانی عمل کند (۲). انعطاف‌پذیری کنشی به دانشجویان این امکان را می‌دهد که در مواجهه با تغییرات غیرمنتظره و شرایط بحرانی، به جای از دست دادن کنترل و افزایش استرس، به شکل سازنده و کارآمدتری عمل کنند (۷). این ویژگی می‌تواند به فرد کمک کند تا در مواجهه با ناکامی‌ها و مشکلات، به جای فروپاشی روانی، از تجربه‌ها و شکست‌ها به عنوان فرصتی برای یادگیری و رشد استفاده کند (۸،۹). با این وجود، میزان تأثیر انعطاف‌پذیری کنشی بر امنیت روانی و چگونگی تعامل آن با سایر عوامل مرتبط با سلامت روان، همچنان نیازمند بررسی‌های دقیق‌تری است. بررسی نقش این ویژگی در میان دانشجویان، می‌تواند به درک بهتری از چگونگی تقویت امنیت روانی آن‌ها و کاهش تأثیرات منفی استرس و فشارهای زندگی منجر شود (۱۰).

کفایت اجتماعی نیز به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم در ایجاد و حفظ روابط اجتماعی سالم و مثبت، می‌تواند نقش مهمی در بهبود امنیت روانی ایفا کند. دانشجویانی که از کفایت اجتماعی بالایی برخوردارند، قادرند با دیگران به‌خوبی ارتباط برقرار کنند و حمایت اجتماعی مناسبی دریافت کنند (۱۱). این امر می‌تواند به کاهش احساس تنهایی و افزایش احساس حمایت و تعلق کمک کند، که به نوبه خود می‌تواند به کاهش استرس و اضطراب کمک کند. این دانشجویان در محیط‌های اجتماعی مختلف مانند دانشگاه، روابطی سازنده و حمایت‌گرانه ایجاد می‌کنند که موجب ارتقای احساس امنیت روانی می‌شود. کفایت اجتماعی به افراد کمک می‌کند تا شبکه‌های حمایتی قوی‌تری ایجاد کنند و در مواقع نیاز، از حمایت‌های اجتماعی و عاطفی مناسب بهره‌مند شوند. این امر می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا در مواجهه با چالش‌ها و مشکلات، احساس حمایت و پشتیبانی کنند و از احساس انزوا و ناامیدی در امان بمانند (۱۲). اما چگونگی تأثیر دقیق کفایت اجتماعی بر امنیت روانی دانشجویان و تعامل آن با سایر عوامل مرتبط، هنوز به طور کامل مشخص نشده است و نیاز به تحقیقات بیشتر و دقیق‌تر در این زمینه دارد.

بلوغ عاطفی نیز به معنای توانایی فرد در شناخت، درک و مدیریت عواطف خود و دیگران، می‌تواند به بهبود امنیت روانی کمک کند. افرادی که دارای بلوغ عاطفی بالا هستند، قادرند با احساسات خود به نحو بهتری برخورد کنند و در مواجهه با مشکلات عاطفی، از راهبردهای مؤثر و کارآمد استفاده نمایند (۱۳). بلوغ عاطفی به فرد این امکان را می‌دهد که در مواجهه با چالش‌های عاطفی، به جای واکنش‌های افراطی یا اجتناب از مواجهه، به شکلی منطقی و متعادل با احساسات خود برخورد کند (۱۴). این توانایی به فرد کمک می‌کند تا به‌طور مؤثرتری با مشکلات و چالش‌های زندگی مواجه شود و از بروز مشکلات روانی و عاطفی جلوگیری کند (۹). به علاوه، بلوغ عاطفی موجب تقویت توانایی فرد در برقراری روابط بین‌فردی سالم و پایدار می‌شود که این نیز به نوبه خود می‌تواند بهبود امنیت روانی و کیفیت زندگی فرد را به دنبال داشته باشد (۱۵). اما نقش دقیق بلوغ عاطفی در امنیت روانی دانشجویان و چگونگی تأثیرگذاری آن در تعامل با سایر عوامل، همچنان به بررسی‌های بیشتری نیاز دارد. بررسی این ارتباطات می‌تواند به درک عمیق‌تری از اهمیت بلوغ عاطفی در بهبود امنیت روانی و توسعه برنامه‌های آموزشی و مداخلات روان‌شناختی مؤثر کمک کند.

علاوه بر این، نقش نشاط معنوی به‌عنوان یک مؤلفه میانجی مهم در روابط بین این عوامل و امنیت روانی، نیاز به بررسی دقیق‌تری دارد. نشاط معنوی که به تجربه احساسی مثبت و رضایت از زندگی در چارچوب ارزش‌ها و باورهای معنوی اشاره دارد، می‌تواند به‌عنوان یک واسطه مؤثر در بهبود امنیت روانی عمل کند (۱۶). دانشجویانی که دارای سطح بالاتری از نشاط معنوی هستند، اغلب احساس رضایت و خوشبختی بیشتری دارند و می‌توانند با چالش‌های زندگی به شکل سازنده‌تری برخورد کنند (۱۷). نشاط معنوی با فراهم آوردن یک حس معنا و هدف در زندگی، به فرد کمک می‌کند تا با چالش‌ها و مشکلات زندگی به نحو بهتری برخورد کند و از یک پشتیبانی درونی قوی برخوردار شود (۱۸). این احساس معنا و هدف، به عنوان یک عامل حمایت‌کننده، می‌تواند

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

به کاهش استرس‌ها و فشارهای روانی کمک کند و به تقویت احساس امنیت و آرامش درونی منجر شود. به علاوه، نشاط معنوی با افزایش سطح رضایت از زندگی و ایجاد حس تعلق به یک هدف بالاتر، به بهبود کیفیت زندگی و بهزیستی کلی فرد کمک می‌کند (۱۹،۲۰). با این حال، چگونگی تعامل نشاط معنوی با عوامل دیگر و نقش آن در بهبود امنیت روانی دانشجویان، به طور کامل در تحقیقات موجود بررسی نشده است و نیازمند بررسی‌های جامع‌تری است.

پژوهش‌هایی همچون مطالعات Li و همکاران (۲۱) و Deksissa Bejji و همکاران (۲۲) نشان داده‌اند که حمایت اجتماعی و کفایت اجتماعی می‌توانند نقش کلیدی در بهبود سلامت روانی و کاهش استرس‌های تحصیلی دانشجویان ایفا کنند. همچنین، تحقیقات متعدد دیگری، از جمله مطالعات کریمی و همکاران (۲۳) بر اهمیت بهزیستی معنوی در ارتقای بهزیستی روانی تأکید کرده‌اند. بررسی‌های Aldao و همکاران (۲۴) و Berking و Wupperman (۲۵) نیز نقش تنظیم هیجان و نشاط معنوی را به‌عنوان میانجی در بهبود سلامت روانی موردبررسی قرار داده‌اند. این مطالعات نشان داده‌اند که چگونه عوامل مختلفی مانند هوش هیجانی، بلوغ عاطفی و حمایت اجتماعی می‌توانند به تقویت امنیت روانی دانشجویان کمک کنند. تحقیقات اخیر در حوزه روابط بین متغیرهای مورد مطالعه نشان می‌دهند که انعطاف‌پذیری کنشی می‌تواند به عنوان یک عامل مؤثر در تقویت امنیت روانی دانشجویان عمل کند (۲۶). همچنین، بررسی‌ها نشان می‌دهد توسعه راهبردهای مداخله‌ای برای تقویت تعامل اجتماعی مؤثر و حمایت اجتماعی در بین دانشجویان، گامی مهم برای ارتقای بهزیستی روانی آنان محسوب می‌شود (۲۲). در یک مطالعه با نمونه‌ای نماینده از جمعیت عمومی، مشخص شد که سطوح بالاتر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ارتباط بین عوامل خطر (همچون استرس، حمایت اجتماعی پایین و رویدادهای منفی) و پیامدهای منفی روانی را تضعیف می‌کند و در واقع به‌عنوان یک عامل محافظت‌کننده عمل می‌کند (۷). پژوهش‌های اخیر همچنین به بررسی اثرات مداخلاتی بر میانگین کل امنیت روانی افراد می‌پردازند، که این اطلاعات می‌توانند از نظر بالقوه بسیار مفید باشند، این تحقیقات به بررسی اثرات جغرافیایی و فرهنگی بر میانجی نشاط معنوی در ارتباط با بلوغ عاطفی و امنیت روانی نیز تمرکز دارند (۲۷).

باتوجه‌به پیشینه پژوهشی ارائه شده، چندین خلأ در تحقیقات موجود برجسته می‌شوند. نخست، تعاملات چندگانه میان عوامل مؤثر بر امنیت روانی مانند انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی، بلوغ عاطفی و نشاط معنوی به طور جامع مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. بیشتر پژوهش‌ها به‌صورت مقطعی و تک عاملی انجام شده‌اند و از مدل‌های ساختاری پیچیده برای تحلیل تأثیرات متقابل بین این عوامل استفاده نکرده‌اند. دوم، نقش میانجی نشاط معنوی در تعاملات بین سایر عوامل و امنیت روانی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این نشان‌دهنده نیاز به تحقیقات بیشتر در زمینه چگونگی تأثیرگذاری نشاط معنوی به‌عنوان یک واسطه کلیدی بر امنیت روانی و بهزیستی دانشجویان است. در نهایت، پژوهش‌های کمی وجود دارند که به طور خاص به بررسی این موضوعات در بین دانشجویان پرداخته باشند و نیاز به تحقیقات متمرکز و بومی‌سازی‌شده برای ارائه راهکارهای مؤثر و کاربردی برای بهبود امنیت روانی این گروه جمعیتی حساس احساس می‌شود.

بنابراین، این پژوهش باهدف مدل‌یابی روابط ساختاری بین امنیت روانی، انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی در بین دانشجویان طراحی شده است. این پژوهش می‌کوشد تا با شناسایی و تحلیل چگونگی تأثیرگذاری این عوامل بر امنیت روانی و بررسی نقش میانجی نشاط معنوی، به درک بهتری از پیچیدگی‌های روابط بین این متغیرها دست یابد و راهکارهای عملی برای بهبود وضعیت روانی دانشجویان پیشنهاد دهد. در این پژوهش، از روش‌های مدل‌سازی ساختاری برای تحلیل روابط بین متغیرها استفاده می‌شود تا الگوهای پنهان و پیچیدگی‌های موجود در این روابط را آشکار سازد. نتایج این پژوهش می‌تواند به تدوین راهبردها و برنامه‌های مؤثر برای ارتقای امنیت روانی و افزایش بهزیستی دانشجویان کمک کند. این نتایج می‌تواند به مسئولان دانشگاهی و سیاست‌گذاران کمک کند تا برنامه‌های حمایت روانی و اجتماعی مناسب‌تری را برای دانشجویان طراحی و اجرا کنند و از این طریق، به بهبود کیفیت زندگی و تحصیلی دانشجویان کمک نمایند.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع تحلیلی همبستگی مبتنی بر روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد کرج به تعداد ۸۱۵۰ نفر در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تشکیل دادند. که از بین آن‌ها ۶۲۰ نفر به روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. حجم نمونه بر اساس قاعده پیشنهادی محققان حوزه مدل‌سازی معادلات ساختاری مبتنی بر آن بود که تعداد حداقل نمونه باید ۱۵ تا ۲۰ برابر تعداد متغیرهای مشاهده شده باشد. در این پژوهش با در نظر گرفتن ۳۱ متغیر آشکار (مدل مفهومی شکل ۱) ۶۲۰ نفر در نظر گرفته شد که پس از توزیع پرسشنامه به طور کامل پاسخ دادند. معیارهای ورود آزمودنی‌ها به پژوهش شامل دانشجوی کارشناسی ارشد، مشغول به تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، علاقه به همکاری در پژوهش و فاقد هرگونه بیماری جسمی و روانی ناتوان کننده (بر اساس خود اظهاری) بود. معیارهای خروج آزمودنی‌ها از پژوهش، همکاری نکردن در تحقیق در نظر گرفته شد.

پس از انتخاب گروه نمونه، پرسشنامه‌ها با رعایت اصول اخلاق در پژوهش به شرح زیر در بین دانشجویان توزیع شد: رضایت آگاهانه

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

آزمونی‌ها از شرکت در پژوهش؛ توضیح درباره نحوه پاسخ‌دهی به سؤالات و ضرورت همکاری صادقانه؛ حسن رفتار و محرمانه ماندن اطلاعات؛ خروج از پژوهش در صورت تمایل نداشتن به همکاری؛ اجتناب از تحریف داده‌ها. برای اجرای این پژوهش ابتدا مجوزهای لازم از دانشگاه محل تحصیل دریافت شد و پس از آشنایی شرکت‌کننده‌ها با اهداف پژوهش و اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی و اعلام رضایت، آزمودنی‌ها وارد پژوهش شدند.

ابزار پژوهش

پرسشنامه امنیت روانی: پرسشنامه امنیت روانی Maslow در سال (۲۰۰۴) باهدف سنجش ابعاد مختلف امنیت روانی ساخته شد که دارای ۶۲ گویه و ۱۵ خرده مقیاس شامل: ناسازگاری محیطی، پارانویا، اعتقاد به خود، اشتیاق به زندگی، افسردگی، احساس سعادتمندی، امنیت اجتماعی، خودآگاهی، اعتمادبه‌نفس، احساس عصبانیت، یاس و ناامیدی، علاقه به زندگی، سازگاری با دیگران، احساس سلامت، احساس حقارت است. نمره‌گذاری آن با گزینه‌های بله و خیر انجام می‌شود. پاسخ‌های درست نمره ۰ و پاسخ‌های نادرست نمره ۱ داده می‌شود. کسب نمره بالا در این آزمون معرف امنیت روانی بالای فرد و نمره پایین نشان‌دهنده امنیت روانی پایین است. Bowen و همکاران (۲۰۲۱)، ضریب آلفای کرونباخ کل را ۰/۹۲ گزارش نمودند (۲۸). باقری و همکاران (۲۹) مقدار آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۶۴ گزارش کرده است. گراوند و سبزیان نیز در پژوهش خود ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه را برابر با ۰/۸۷ به دست آوردند که نشان‌دهنده اعتبار مناسب پرسشنامه می‌باشد (۳۰). در تحقیق حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۱۸ به دست آمد.

مقیاس انعطاف‌پذیری کنشی کونور و دیویدسون: این پرسشنامه را به منظور سنجش انعطاف‌پذیری کنشی توسط Connor و Davidson (۲۰۰۳) تهیه نمودند. دارای ۲۶ گویه است که در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم انعطاف‌پذیری کنشی را مورد سنجش قرار می‌دهد. هدف آن سنجش میزان انعطاف‌پذیری کنشی بر اساس مؤلفه‌های استحکام شخصی، اعتماد به غرایز شخصی، تحمل عواطف منفی، مهار و معنویت در افراد است. روایی سازه‌ای این پرسشنامه را بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی ۰/۷۸ و ضریب پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ ذکر کرده‌اند (۳۰). نیکوگفتار و سنگانی (۱۳۹۸) ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه را ۰/۸۶ ذکر کرده‌اند (۳۲). محمدی (۱۳۸۴) پایایی این مقیاس را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه و همچنین روایی آن را نیز مناسب گزارش کرد (۳۳). در تحقیق حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴۳ به دست آمد.

مقیاس کفایت اجتماعی فلنر: مقیاس کفایت اجتماعی Felner و همکاران (۱۹۹۰) بر اساس نظریه Felner ساخته شده است، ۴۷ آیتم دارد و چهار بعد از مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری، کفایت هیجانی و آمایه‌های انگیزشی را می‌سنجد. آزمودنی‌ها به آیتم‌های این آزمون به صورت یک مقیاس ۷ درجه‌ای (از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) پاسخ می‌دهند. ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی بازآزمایی این مقیاس (بعد از یک ماه) به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۸۹ گزارش شده است (۳۴). در ایران نیز با استفاده از تحلیل عوامل چهار عامل فوق مورد تأیید قرار گرفته است. دشت بزرگی و شمشیرگران (۱۳۹۷) روایی سازه مقیاس به‌وسیله تحلیل عاملی مورد بررسی قرار گرفت و مقدار KMO برابر ۰/۸۳ است (۳۵). در تحقیق حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۷۵ به دست آمد.

پرسشنامه رشد عاطفی: جهت سنجش بلوغ عاطفی از پرسشنامه ۴۸ سوالی Singh و Bhargava (۱۹۹۰) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۴۸ سوال با طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از خیلی کم تا خیلی زیاد است و بلوغ عاطفی را در پنج بعد ثبات عاطفی، بازگشت عاطفی، سازگاری عاطفی، ثبات شخصیت و استقلال می‌سنجد. پایایی کلی این پرسشنامه را به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵ ذکر کرده‌اند و همچنین روایی پرسشنامه را مطلوب گزارش کرده‌اند (۳۶). هومن و همکاران (۱۳۹۰) روایی این پرسشنامه را به روش تحلیل عاملی مناسب ذکر کرده و پایایی کل پرسشنامه را ۰/۶۴ به دست آوردند (۳۷). در تحقیق حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵۱ به دست آمد.

پرسشنامه نشاط معنوی چیریان و افروز: این پرسشنامه به‌منظور بررسی میزان نشاط معنوی در ۶۰ گویه و دارای دو بعد (باورها و احساس و رفتار) طراحی گردیده است. این پرسشنامه دارای ۶۰ گویه است که بر اساس مقیاس چهارگزینه‌ای لیکرت (از ۱ تا ۴) تنظیم شده است. چیریان و افروز (۱۳۹۵) ابتدا روایی محتوایی را از طریق متخصصان این حوزه مورد بررسی قرار دادند. همچنین با اجرای پرسشنامه روی ۳۰۰۰ دانش‌آموز مقطع متوسط دوم در استان تهران همسانی درونی از طریق ضریب آلفای کرونباخ را برابر با ۰/۹۹ برآورد کردند. برای تعیین اعتبار از همبستگی نمره کل با تک‌تک سؤال‌های تشکیل‌دهنده پرسشنامه استفاده شد. دامنه ضریب همبستگی به‌دست‌آمده از ۰/۱۴۱ تا ۰/۹۲۰ بود که در سطح خطای ۱ درصد معنادار بود (۳۸). در پژوهش مهدیان و همکاران (۱۳۹۸) روایی محتوایی این پرسشنامه زیر نظر چند کارشناس تأیید شده است (۳۹). در تحقیق حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶۴ به دست آمد.

تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها

تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزارهای SPSS-25، و Amos-24 در سطح معناداری ۰/۰۵ صورت گرفت. در همین رابطه ابتدا شاخص‌های آماری توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار، چولگی، کشیدگی و فرض نرمالیتی از طریق آزمون کولموگروف اسمیرنف به عنوان پیش فرض پژوهش محاسبه شد.

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

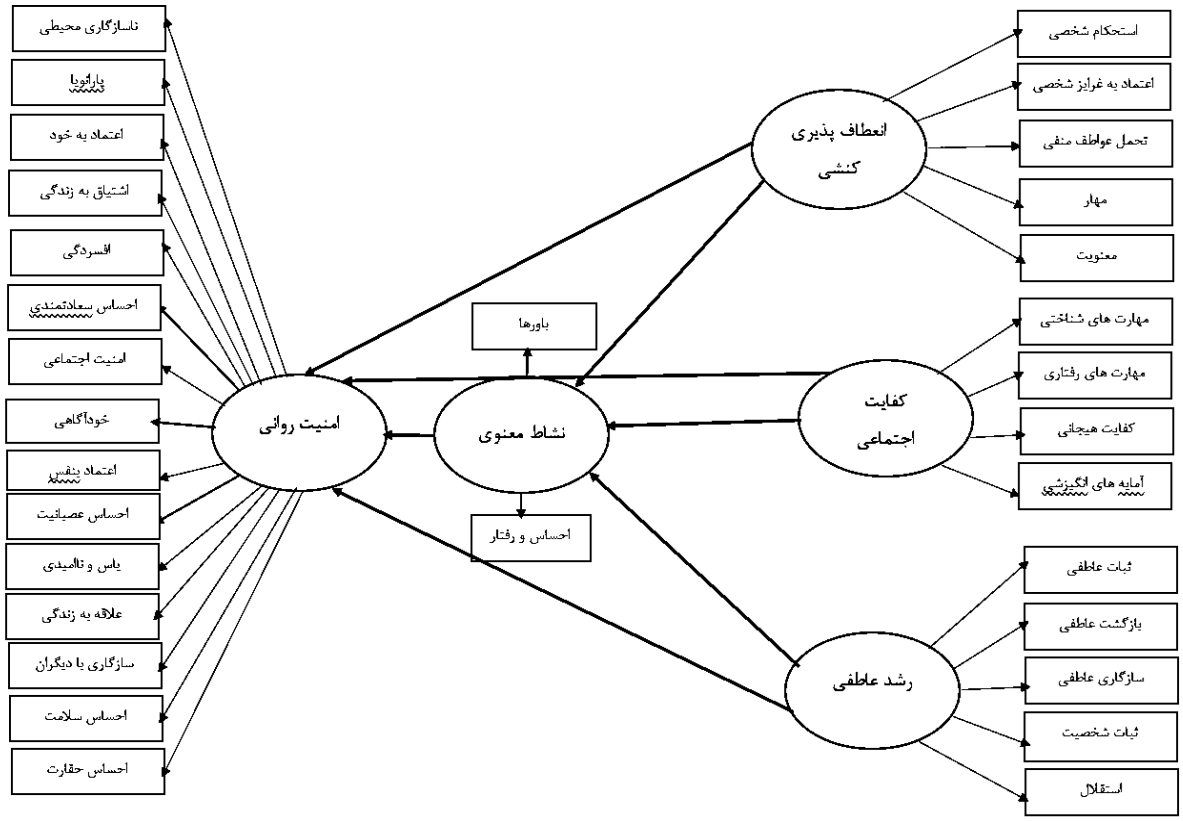

شکل-۱. مدل مفهومی روابط ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی

در مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) برای شاخص برازندگی X^2/Df مقادیر کوچک‌تر از ۵ مناسب و هرچقدر به صفر نزدیک‌تر باشد حاکی از برازش خوب الگو می‌باشد. برای شاخص GFI، IFI، CFI و TLI مقدار نزدیک به ۰/۹۰ و بالاتر به عنوان برازش نیکویی قابل قبول تلقی می‌شود که نشان‌دهنده خوب بودن مدل می‌باشد. در ارتباط با شاخص RMSEA مقادیر نزدیک به ۰/۰۵ یا کمتر نشان دهنده برازش خوب الگو و مقدار ۰/۰۸ یا کمتر بیانگر خطای منطقی تقریب است؛ مقدار بالاتر از ۰/۱۰ نشان از الزام رد کردن الگو می‌باشد.

مدل مفهومی روابط ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی در شکل ۱ آمده است.

نتایج

از بین ۶۲۰ آزمودنی مورد بررسی، ۳۲۱ نفر (۵۲/۱ درصد) دختر و ۲۹۷ نفر (۴۷/۹ درصد) دختر با میانگین سنی ۲۲ سال بوده‌اند. جدول ۱ میانگین، انحراف معیار، کمترین، بیشترین، چولگی، کشیدگی و مقدار احتمال آزمون کولموگروف اسمیرنف متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. با توجه به معنادار نشدن این آزمون، فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها رد نشد (P>۰/۰۵).

برازش الگوی اولیه بر اساس شاخص‌های برازندگی مورد استفاده در این مطالعه در ردیف اول (مدل تدوین‌شده) جدول ۲ گزارش شده است. مقادیر بعضی از شاخص‌های برازندگی الگوی اولیه حاکی از آن است که الگوی پیشنهادی به اصلاحات و بهبود نیاز دارد، برای این منظور در مرحله بعد با توجه به شاخص‌های اصلاحی (MI) در خروجی Amos مسیر های که معنادار نبودند حذف و مسیرهای کواریانس پیشنهادی (شکل ۲) به مدل اضافه گردید. پس از اعمال این تغییرات، نتایج شاخص‌های برازندگی آن در ردیف الگوی دوم جدول ۲ آورده شده است.

بنابراین، با توجه به مقادیر شاخص‌های برازش الگوی نهایی (الگوی تدوین‌شده) و مرز مقادیر قابل‌قبول ذکر شده، می‌توان گفت که مدل ارائه شده در این تحقیق مورد قبول است. ضرایب رگرسیونی مدل نشان می‌دهد که متغیرهای ذکر شده به‌خوبی پیش‌بینی ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی را تبیین می‌کند.

تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از طریق ضرایب رگرسیونی در مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) نشان می‌دهد که بین انعطاف‌پذیری کنشی و نشاط معنوی (P = ۰/۰۰۱، β = ۰/۲۵)، بین کفایت اجتماعی و نشاط معنوی (P = ۰/۰۰۷، β = ۰/۲۹) و بین بلوغ عاطفی و نشاط معنوی رابطه معناداری وجود دارد (P = ۰/۰۰۱، β = ۰/۲۵). بین انعطاف‌پذیری کنشی و امنیت روانی (P = ۰/۰۰۱، β = ۰/۲۵)، بین کفایت اجتماعی و امنیت روانی (P = ۰/۰۰۷، β = ۰/۲۸)، بین بلوغ عاطفی و امنیت روانی (P = ۰/۰۰۱، β = ۰/۳۳) و بین

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]
[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

جدول-۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمترین	بیشترین	مقدار K-S
امنیت روانی	۳۵/۵۰۳	۵/۱۶۱	-۰/۰۶۱	-۰/۱۸۲	۱۸	۴۹	۰/۱۱۵
ناسازگاری محیطی	۲/۷۴۸	۱/۱۹۴	۰/۱۳۶	-۰/۳۱۶	۰	۶	۰/۲۴
پارانویا	۱/۷۰۳	۱/۱۵۶	۰/۵۱۸	-۰/۰۴۲	۰	۵	۰/۴۳۲
اعتماد به خود	۲/۷۴۳	۱/۴۳۱	-۰/۲۱۸	-۰/۸۳۷	۰	۵	۰/۰۶۸
اشتیاق به زندگی	۳/۴۶۱	۱/۲۹۱	-۰/۴۶۸	-۰/۷۱۵	۰	۵	۰/۴۰۱
افسردگی	۲/۲۱۸	۰/۹۸۹	-۰/۱۳۷	-۰/۵۴۶	۰	۴	۰/۲۸۱
احساس سعادتمندی	۲/۷۳۱	۱/۴۴۵	-۰/۲۳۳	-۰/۸۰۸	۰	۵	۰/۹۹
امنیت اجتماعی	۲/۹۶۳	۱/۰۹۸	-۰/۹۱۲	۰/۰۵۳	۰	۴	۰/۱۳
خودآگاهی	۲/۲۳۶	۰/۸۹۹	-۰/۹۳۹	-۰/۰۸۷	۰	۳	۰/۲۱۳
اعتمادبه‌نفس	۲/۳۲۱	۱/۱۴۷	-۰/۰۹۳	-۰/۹۰۸	۰	۴	۰/۰۶۳
احساس عصبانیت	۱/۵۱۶	۰/۹۸۷	-۰/۰۲۱	-۱/۲۳	۰	۳	۰/۲۶۹
یاس و ناامیدی	۱/۳۲۵	۰/۹۱۵	۰/۱۵۲	-۰/۸۰۷	۰	۳	۰/۰۶
علاقه به زندگی	۱/۸۸۵	۰/۸۷۹	-۰/۰۴۱	-۰/۲۵۴	۰	۴	۰/۴۰۸
سازگاری با دیگران	۲/۰۷۱	۰/۷۸۷	-۰/۳۱۱	-۰/۸۳۴	۰	۳	۰/۰۵۱
احساس سلامت	۱/۸۳۳	۱/۰۷۱	۰/۰۲۵	-۰/۶۱۶	۰	۴	۰/۰۷۱
احساس حقارت	۲/۲۹۵	۰/۹۸۲	۰/۰۸۱	-۰/۶۱۹	۰	۴	۰/۰۶۶
انعطاف‌پذیری کنشی	۷۱/۴۶	۲۷/۴۶	-۰/۱۶۳	-۰/۷۶۳	۲۶	۱۳۰	۰/۱۱
استحکام شخصی	۲۳/۹۰	۹/۶۸	۰/۱۸۸	-۰/۴۱۱	۹	۵۶	۰/۰۷۱
اعتماد به غرایز شخصی	۱۸/۰۵	۷/۴۹	-۰/۱۴۵	-۰/۸۵۱	۶	۴۷	۰/۲۱۵
تحمل عواطف منفی	۱۳/۷۷	۵/۸۸	-۰/۲۲۲	۱/۱۱	۵	۵۰	۰/۰۹۱
مهار	۷/۶۱	۳/۶۴	۰/۲۶۱	-۰/۹۵	۳	۱۵	۰/۰۶۱
معنویت	۵/۴۴	۲/۷۰	۰/۱۷	-۱/۱۶	۲	۱۰	۰/۱۱۹
کفایت اجتماعی	۱۷۸/۹۶	۶۹/۴۹	-۰/۳۱۶	-۰/۲۰	۴۷	۳۲۹	۰/۱۵۷
مهارت‌های شناختی	۴۴/۷۶	۱۸/۳۵	-۰/۰۶۲	-۰/۳۵۱	۱۲	۸۴	۰/۱۶۸
مهارت‌های رفتاری	۴۵/۹۸	۱۸/۰۹	-۰/۳۶۲	-۰/۴۰۳	۱۲	۸۴	۰/۱۵۲
کفایت هیجانی	۴۹/۵۳	۱۹/۷۴	-۰/۲۷۹	-۰/۳۸۱	۱۳	۹۱	۰/۱۲۴
آمایه‌های انگیزشی	۳۴/۷۷	۱۴/۳۴	-۰/۲۲۶	-۰/۵۷۹	۹	۶۳	۰/۲۳۴
رشد عاطفی	۱۵۵/۸۹	۳۸/۷۳	-۱/۳۱	۰/۹۸۷	۵۳	۲۱۶	۰/۰۶۳
ثبات عاطفی	۳۴/۴۲	۱۰/۶۹	-۰/۹۱۵	۰/۰۱۲	۱۰	۵۰	۰/۱۳۶
بازگشت عاطفی	۳۴/۱۰	۹/۴۳	-۱/۲۱	۰/۶۸۸	۱۰	۵۰	۰/۱۳۷
سازگاری عاطفی	۲۹/۱۵	۸/۴۹	-۰/۸۶۵	-۰/۰۴۲	۱۰	۴۴	۰/۱۳۱
ثبات شخصیت	۳۲/۹۵	۸/۹۱	-۱/۱۶	-۰/۷۸۶	۱۰	۴۹	۰/۰۶۲
استقلال	۲۵/۰۹	۷/۵۲	-۰/۰۹۳	-۰/۸۶۱	۸	۴۰	۰/۱۶۶
نشاط معنوی	۱۶۳/۰۴	۴۲/۵۳	-۰/۸۹	-۰/۴۸۸	۷۲	۲۳۶	۰/۰۷۱
باورها	۵۲/۰۶	۱۲/۲۶	-۰/۷۷	-۰/۴۸۲	۲۴	۷۳	۰/۱۱۱
احساس و رفتار	۱۰۸/۵۳	۳۰/۴۳	-۰/۸۸۷	۰/۴۷۲	۴۳	۱۶۰	۰/۱۴۹

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

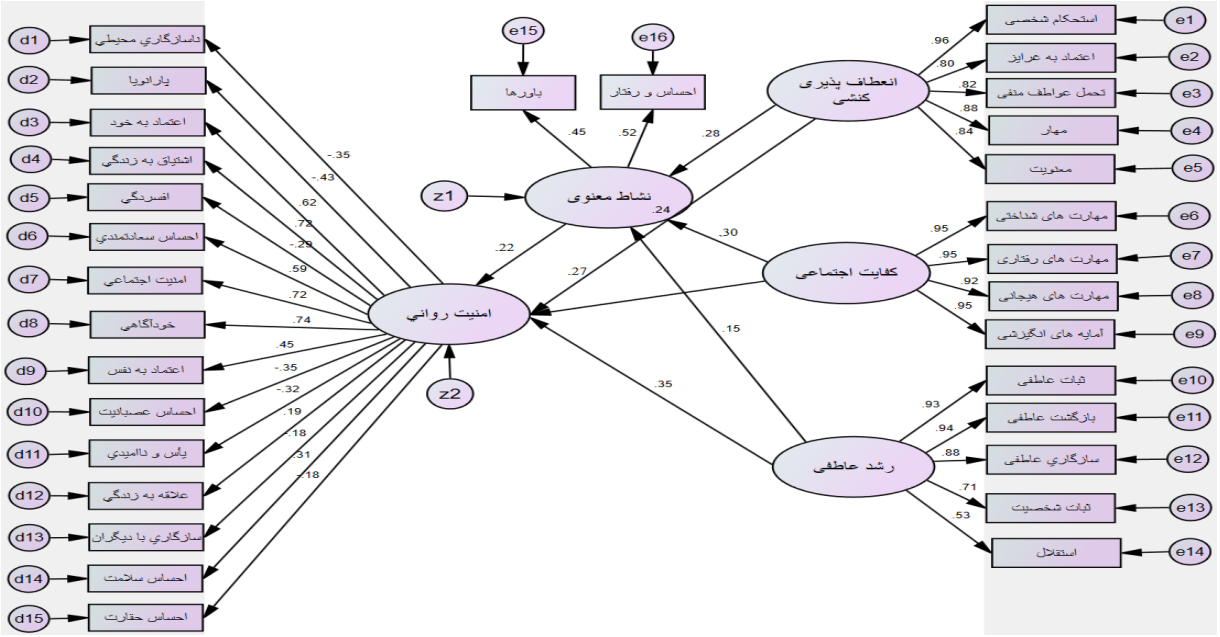

شکل-۲. الگوی تدوین‌شده پیش‌بینی ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی

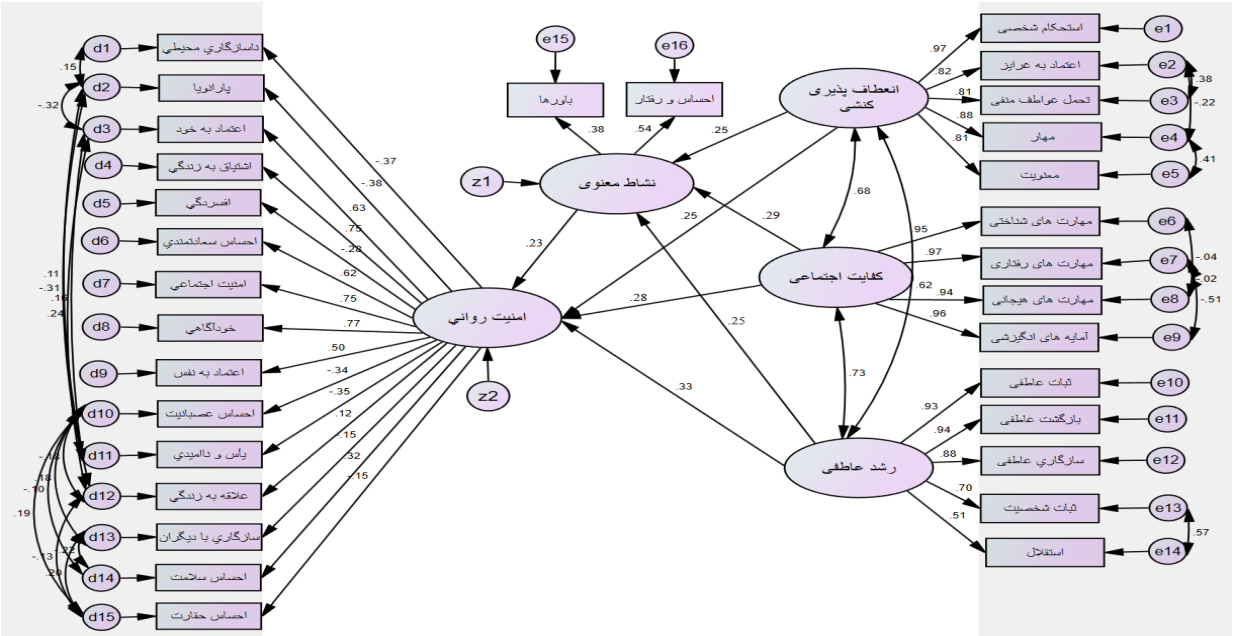

شکل-۳. الگوی اصلاح‌شده پیش‌بینی ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی

جدول-۲. شاخص‌های برازندگی برای الگوهای تدوین‌شده و الگوی نهایی

شاخص‌های برازندگی الگو	X^2	Df	X^2/Df	NPAR	GFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA
مدل تدوین‌شده	۴۳۲۰/۳۱	۴۳۱	۱۰/۰۲	۶۵	۰/۶۲۴	۰/۷۴۴	۰/۷۲۴	۰/۷۴۴	۰/۱۲۱
مدل اصلاحی (نهایی)	۱۶۴۷/۶۸	۳۸۷	۴/۲۶	۱۰۹	۰/۸۶۸	۰/۹۱۷	۰/۹۰	۰/۹۱۷	۰/۰۷۳
مدل استقلال	۱۵۶۵۱/۲۳	۴۶۵	۳۳/۶۶	۳۱	۰/۱۹۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۲۳

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

جدول-۳. الگوی ساختاری مسیرها و ضرایب استاندارد آن‌ها در الگوی نهایی

مسیر	B	S.E.	β	R^2	t	مقدار احتمال
انعطاف‌پذیری کنشی ← نشاط معنوی	۰/۵۹۳	۰/۰۶۸	۰/۲۵	۰/۰۶۲	۸/۷۸	۰/۰۰۱
کفایت اجتماعی ← نشاط معنوی	۰/۰۷	۰/۰۲۶	۰/۲۹	۰/۰۸۴	۲/۷۰	۰/۰۰۷
بلوغ عاطفی ← نشاط معنوی	۰/۲۱۳	۰/۰۴۴	۰/۲۵	۰/۰۶۲	۴/۸۲	۰/۰۰۱
انعطاف‌پذیری کنشی ← امنیت روانی	۰/۰۳۷	۰/۰۰۸	۰/۲۵	۰/۰۶۲	۴/۴۶	۰/۰۰۱
کفایت اجتماعی ← امنیت روانی	۰/۰۴	۰/۰۱۳	۰/۲۸	۰/۰۷۸	۳/۰۸	۰/۰۰۱
بلوغ عاطفی ← امنیت روانی	/۰۳	۰/۰۰۶	۰/۳۳	۰/۱۱	۵/۴۴	۰/۰۰۱
نشاط معنوی ← امنیت روانی	۰/۰۲	۰/۰۰۷	۰/۲۳	۰/۰۵۳	۲/۸۶	۰/۰۰۱

جدول-۴. آماره آزمون سوبل مربوط به نقش میانجی نشاط معنوی

	a	b	c	Sa	Sb	z	VAF	مقدار احتمال
انعطاف‌پذیری کنشی * نشاط معنوی * امنیت روانی	۰/۲۵	۰/۲۳	۰/۲۵	۰/۲۳۸	۰/۲۲۱	۳/۰۴	۰/۱۸۷	۰/۰۰۱
کفایت اجتماعی * نشاط معنوی * امنیت روانی	۰/۲۹	۰/۲۳	۰/۲۸	۰/۲۴۱	۰/۲۲۱	۴/۳۷	۰/۱۹۲	۰/۰۰۱
بلوغ عاطفی * نشاط معنوی * امنیت روانی	۰/۲۵	۰/۲۳	۰/۳۳	۰/۲۰۳	۰/۲۲۱	۲/۸۷	۰/۱۴۸	۰/۰۰۵

نشاط معنوی و امنیت روانی رابطه معناداری وجود دارد ($P = ۰/۰۰۰۱$، $\beta = ۰/۲۳$) (جدول ۳).

جدول ۴ نشان می‌دهد نشاط معنوی روابط بین انعطاف‌پذیری کنشی ($P = ۰/۰۰۰۱$، $VAF = ۰/۱۸۷$)، کفایت اجتماعی ($P = ۰/۰۰۰۱$، $VAF = ۰/۱۹۲$) و بلوغ عاطفی ($P = ۰/۰۰۰۱$، $VAF = ۰/۱۴۸$) با امنیت روانی را میانجی‌گری می‌کند.

بحث

با اتکا به نتایج این تحقیق، که به مدل‌یابی روابط ساختاری امنیت روانی بر اساس انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با توجه به نقش میانجی نشاط معنوی در بین دانشجویان پرداخته است، مدل حاصل از پژوهش از برازش قابل قبولی برخوردار است. این پژوهش نقش بسیار مهمی در تبیین پیچیدگی‌های ارتباطی بین عوامل روان‌شناختی و معنوی در زندگی روزمره دانشجویان دارد. طبق نتایج تحقیق بین انعطاف‌پذیری کنشی و امنیت روانی دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد که در تایید آن نتایج مطالعه نادری (۱۴۰۲) نشان داد که آموزش انعطاف پذیری کنشی بر بهزیستی روان شناختی تاثیر معناداری دارد (۴۰). مطالعه Duarte و Pinto-Gouveia نشان داد که انعطاف‌پذیری روانشناختی به طور معناداری سطح بالای امنیت روانی را پیش‌بینی می‌کند (۴۱). در تبیین این نتایج می توان گفت انعطاف‌پذیری کنشی به عنوان یکی از متغیرهای اصلی در این تحقیق، به توانایی فرد برای مواجهه با چالش‌ها، تغییرات، و شرایط نامطلوب اشاره دارد. این مهارت به دانشجویان اجازه می‌دهد که به طور موثر و با تدابیر مناسب، با مسائل روزمره و مخاطرات محیطی که درگیر آن‌ها می‌شوند، برخورد کنند. دانشجویانی که در انعطاف‌پذیری کنشی بالاتری قرار دارند، امکان برنامه‌ریزی و اجرای استراتژی‌های مؤثرتر برای حل مسائل را دارند. این افراد، در مواجهه با وقایع ناگوار و انتظارات غیرمنتظره، قادرند با استفاده از منابع داخلی و برخوردهای خلاقانه، به بهبود و کاهش تهدیدات روانی خود بپردازند. به عبارت دیگر، انعطاف‌پذیری کنشی نقش مهمی در تقویت امنیت روانی دانشجویان ایفا می‌کند، زیرا افرادی که این مهارت را پرورش داده‌اند، در مواجهه با نوسانات زندگی، احساس کنترل بیشتری دارند و به راحتی با موقعیت‌های جدید و غیرمنتظره سازگاری پیدا می‌کنند.

طبق نتایج تحقیق بین کفایت اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد. در راستای این نتایج Pontes و همکاران نشان داده‌اند که حمایت اجتماعی و کفایت اجتماعی می‌توانند نقش کلیدی در بهبود سلامت روانی و کاهش استرس‌های تحصیلی دانشجویان ایفا کنند (۱۲). نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهند که دانشجویانی که در کفایت اجتماعی بالاتری قرار دارند، معمولاً تجربه بهتری از امنیت روانی دارند؛ بدین معنا که آن‌ها به‌راحتی می‌توانند با نوسانات و فشارهای اجتماعی که ممکن است در محیط دانشگاهی و زندگی روزمره به آن‌ها وارد شود، مقاومت کنند و این امر به تأثیر مستقیم در کیفیت زندگی روانی آن‌ها می‌پردازد. به عنوان مثال، فرد باکفایت اجتماعی بالا ممکن است در مواجهه با تغییرات در دوستی‌ها، روابط اجتماعی، و وضعیت‌های اجتماعی مختلف، به شکلی مؤثرتر و با حفظ خودکنترلی بیشتری واکنش نشان دهد که این مهارت‌ها به طور مستقیم در تقویت امنیت روانی او تأثیرگذار خواهد بود. کفایت اجتماعی به‌عنوان احساس فرد از توانایی در برقراری و حفظ روابط مثبت با دیگران و جامعه، یکی از جوانب کلیدی در مطالعات روان‌شناسی اجتماعی است که در تحقیقات مختلف به آن پرداخته شده است. این مفهوم نشانگر قدرت افراد در ایجاد و نگهداری ارتباطات اجتماعی سالم و مؤثر است که علاوه بر تأثیر مستقیم آن

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

بر کیفیت زندگی افراد، در تقویت سطح امنیت روانی آن‌ها نیز نقش دارد. بحث و بررسی گسترده‌تر این یافته علمی نشان می‌دهد که استفاده از شاخص‌های کفایت اجتماعی به‌عنوان یکی از ابزارهای مفید و پیش‌بینی‌کننده می‌تواند در تحلیل و پیش‌بینی نقاط ضعف و قوت روانی افراد در محیط دانشگاهی کمک کند. این مدل‌ها می‌توانند به مشاوران و مسئولان آموزشی کمک کنند تا برنامه‌هایی جهت ارتقای کفایت اجتماعی دانشجویان طراحی و اجرا کنند که این اقدامات در نهایت به تقویت قابلیت‌های ارتباطی و اجتماعی آن‌ها کمک می‌کند و در نتیجه، بهبود مستمری در امنیت روانی و کیفیت زندگی روانی آن‌ها را تضمین می‌کند.

بر اساس نتایج تحقیق بلوغ عاطفی دانشجویان پیش‌بینی‌کننده قوی امنیت روانی است. در همین راستا نتایج تحقیق Berking و Wupperman نشان داد که بین بلوغ عاطفی و امنیت روانی رابطه مستقیم وجود دارد (۲۵). به باور آن‌ها دانشجویانی که در بلوغ عاطفی خود پیشرفت می‌کنند، عملکرد بهتری در مقابله با استرس‌ها، توانایی بالاتری در مدیریت احساسات خود، و افزایش احساس قدرت شخصیتی دارند که این ویژگی‌ها به طور مستقیم به بهبود امنیت روانی آن‌ها کمک می‌کند. بحث و بررسی این یافته نشان می‌دهد که توسعه بلوغ عاطفی می‌تواند به‌عنوان یک استراتژی مؤثر برای بهبود امنیت روانی و کیفیت زندگی روانی دانشجویان مورد استفاده قرار گیرد. با توجه به اینکه دوره دانشگاهی با فشارها و چالش‌های روانی زیادی همراه است، ارتقای مهارت‌های عاطفی می‌تواند به تقویت استراتژی‌های مقابله با استرس، افزایش احساس مثبت و توانایی مدیریت احساسات کمک کند؛ بنابراین، برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای در دانشگاه‌ها می‌توانند شامل تمرین و آموزش در زمینه مهارت‌های ارتباطی، توسعه احساسات مثبت، و تقویت توانایی‌های مقابله با استرس برای دانشجویان باشند که این اقدامات به بهبود بلوغ عاطفی و بهبود امنیت روانی آن‌ها کمک خواهد کرد. به طور خلاصه، توجه به ارتقای بلوغ عاطفی به‌عنوان یک راهکار مهم در برنامه‌های مشاوره و آموزشی دانشگاهی می‌تواند بهبود قابل‌توجهی در امنیت روانی دانشجویان و افزایش عملکرد شخصی و تحصیلی آن‌ها داشته باشد.

نتایج دیگر تحقیق حاکی از آن است که نشاط معنوی در رابطه بین انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و بلوغ عاطفی با امنیت روانی نقش میانجی دارد که این نتایج با یافته‌های مطالعات قبلی که نشان دادند بین انعطاف پذیری و امنیت روانی رابطه وجود دارد همسو است (۴۰،۴۱). همچنین بررسی‌های خدابنده لو و زیوری رحمان نیز نقش تنظیم هیجان و نشاط معنوی را به عنوان میانجی در بهبود سلامت روانی تایید کرده‌اند (۴۲). با توجه به نتایج تحقیق، نقش میانجی نشاط معنوی در ارتباط بین تجربه عمیق با ارزش‌ها، هدف‌ها، و معنای زندگی با انگیزه داخلی و بهبود ارتباطات اجتماعی دانشجویان ارزشمند است. نشاط معنوی به عنوان یک پرسش جذاب در زمینه روان‌شناسی، ارتباطات اجتماعی، و بهبود کیفیت زندگی روانی بررسی شده است. این یافته‌ها نشان می‌دهند که دانشجویانی که در نشاط معنوی بالاتری قرار دارند، معمولاً دارای انگیزه داخلی قوی‌تری برای دنبال کردن اهداف شخصی و تحصیلی هستند. این انگیزه داخلی باعث می‌شود که آن‌ها راحت‌تر و با انگیزه بیشتری به ارتباطات اجتماعی بپردازند و توانایی بالاتری در حفظ روابط مثبت و پایدار داشته باشند. این ارتباطات مؤثر، به طور مستقیم در بهبود امنیت روانی آن‌ها تأثیر می‌گذارد زیرا فرد با احساس کنترل بیشتری بر زندگی خود، مقاومت بیشتری در برابر تنش‌ها و فشارهای روزمره نشان می‌دهد. بحث و بررسی گسترده‌تر این یافته نشان می‌دهد که نشاط معنوی می‌تواند به عنوان یک زمینه حمایتی برای افراد در مواجهه با استرس‌ها و چالش‌های زندگی عمل کند. استفاده از این مدل در مطالعات روان‌شناسی می‌تواند به پژوهش‌های آینده کمک کند تا بهترین راهکارها و تدابیر برای ارتقای نشاط معنوی و افزایش امنیت روانی در جامعه دانشجویی را شناسایی کنند. این مطالعات می‌توانند به سازمان‌ها و دانشگاه‌ها در طراحی و اجرای برنامه‌هایی جهت تقویت نشاط معنوی و بهبود کیفیت زندگی روانی دانشجویان کمک کنند، که این اقدامات در نهایت به توسعه مستمر سلامت روانی و پایداری اجتماعی افراد کمک می‌کند. نشاط معنوی به عنوان یکی از عوامل مؤثر، به فرد کمک می‌کند تا با احساس اراده و تعهد بیشتر، به روابط مثبت‌تر و پایدارتر پی ببرد. این احساسات می‌توانند به طور مستقیم در بهبود امنیت روانی فرد مؤثر باشند زیرا فرد با تجربه نشاط معنوی، در مواجهه با چالش‌های زندگی، احساس کنترل بیشتری دارد و بهتر می‌تواند با تنش‌ها و مشکلات روزمره خود مقابله کند. نشاط معنوی، به عنوان یک عامل مهم در پژوهش‌های روان‌شناسی، موجب تقویت احساسات مثبت، افزایش توانایی‌های شخصیتی، و بهبود کیفیت زندگی روانی می‌شود. این تجربه می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا بهترین استراتژی‌ها و راهکارهای روانی را برای حل مسائل و بهبود زندگی پیدا کنند. به علاوه، نشاط معنوی به عنوان یک پیشنهاد درمانی در مقابله با استرس و اضطراب عمل می‌کند و به فرد امکان می‌دهد تا با افزایش اراده و تعهد به مسائل روزمره خود بپردازد.

نتیجه‌گیری

مدل روابط ساختاری ارائه شده در این پژوهش، چارچوبی تحلیلی برای درک تعامل بین عوامل روان‌شناختی و معنوی مؤثر بر امنیت روانی دانشجویان فراهم می‌کند. نتایج نشان داد که انعطاف‌پذیری کنشی، کفایت اجتماعی و نشاط معنوی به‌عنوان سه متغیر کلیدی، نه‌تنها به طور مستقل، بلکه در تعامل با یکدیگر، نقش مؤثری در شکل‌گیری و تقویت احساس امنیت روانی در دانشجویان دارند. انعطاف‌پذیری کنشی که نشان‌دهنده توانایی فرد در سازگاری با شرایط نامطلوب است، باعث افزایش حس کنترل بر موقعیت‌های چالش‌برانگیز شده و امنیت روانی را تقویت می‌کند.

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

کفایت اجتماعی نیز، به‌عنوان یک شاخص ارتباطی، احساس تعلق و حمایت اجتماعی را افزایش داده و دانشجویان را در مواجهه با فشارهای روانی توانمندتر می‌سازد. نشاط معنوی در این میان، نقش یک تسهیل‌کننده را ایفا کرده و از طریق تقویت انگیزه‌های درونی و ارتباط با ارزش‌های زندگی، تأثیرات مثبت انعطاف‌پذیری کنشی و کفایت اجتماعی را بر امنیت روانی دانشجویان تقویت می‌کند. این یافته‌ها می‌توانند به روان‌شناسان و مشاوران دانشگاهی کمک کنند تا برنامه‌های مداخله‌ای مؤثری برای توسعه مهارت‌های سازگاری، افزایش تعاملات اجتماعی و تقویت مؤلفه‌های معنوی طراحی و اجرا کنند. چنین اقداماتی می‌تواند به افزایش تاب‌آوری دانشجویان در برابر چالش‌های روانی و اجتماعی منجر شود و امنیت روانی پایدارتر و کیفیت زندگی بهتری را برای آنان فراهم آورد.

تشکر و قدردانی: از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج که با مشارکت صادقانه در این پژوهش همکاری کردند، صمیمانه سپاسگزاریم. همچنین از مسئولان دانشگاه به دلیل حمایت‌ها و صدور مجوزهای لازم، قدردانی می‌کنیم. همراهی ارزشمند همه عزیزانی که در اجرای این تحقیق نقش داشتند، شایسته قدردانی است.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافعی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

منابع

1. Hyseni Duraku Z, Davis H, Arënliu A, Uka F, Behluli V. Overcoming mental health challenges in higher education: a narrative review. Frontiers in Psychology. 2024;15:1466060.
2. Amirian ME, Falahi H, Rahman MZ, Moghadam SS. The relationship between employees' maturity and organizational intelligence by offering a model of structural equations. Journal of Applied Sciences Research. 2014;10(7):11-7.
3. Adams DR, Meyers SA, Beidas RS. The relationship between financial strain, perceived stress, psychological symptoms, and academic and social integration in undergraduate students. Journal of American college health. 2016;64(5):362-70.
4. Padmanabhanunni A, Pretorius TB, Khamisa N. The role of resilience in the relationship between role stress and psychological well-being during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. BMC Psychology. 2023;11(1):45.
5. Frazier ML, Fainshmidt S, Klinger RL, Pezeshkan A, Vracheva V. Psychological safety: A meta-analytic review and extension. Personnel Psychology. 2017;70(1):113-65.
6. Malo R, Acier D, Bulteau S. Psychological flexibility: toward a better Understanding of a key concept. Trends in Psychology. 2024;32(3):734-59.
7. Gloster AT, Meyer AH, Lieb R. Psychological flexibility as a malleable public health target: Evidence from a representative sample. Journal of Contextual Behavioral Science. 2017;6(2):166-71.
8. Fledderus M, Bohlmeijer ET, Fox JP, Schreurs KM, Spinhoven P. The role of psychological flexibility in a self-help acceptance and commitment therapy intervention for psychological distress in a randomized controlled trial. Behaviour Research and Therapy. 2013;51(3):142-51.
9. Hayes SC, Strosahl KD, Wilson KG. Acceptance and Commitment Therapy: The Process and Practice of Mindful Change. 2nd ed. New York: Guilford Press; 2012.
10. Asikainen H. Examining indicators for effective studying–The interplay between student integration, psychological flexibility and self-regulation in learning. Psychology, Society & Education. 2018; 10(2):225-37.
11. Acoba EF. Social support and mental health: the mediating role of perceived stress. Frontiers in Psychology. 2024;15:1330720.
12. Pontes A, Coelho V, Peixoto C, Meira L, Azevedo H. Academic stress and anxiety among portuguese students: the role of perceived social support and self-management. Education Sciences. 2024;14(2):119.
13. Wang C, Zheng J, Shen G, Chen H, Ye X, Li CH, et al. The mediating role of cognitive flexibility in the relationship between social support and non-suicidal self-injury among adolescents: a multicenter cross-sectional study. Frontiers in Psychology. 2025;16:1546751.
14. Hu J, Liu J, Meng M, Gan Y. Emotional growth mindsets and stress controllability buffer the link between stress intensity and anxiety symptoms: An ecological momentary assessment study. Journal of Anxiety Disorders. 2025;110:102983.
15. Lopes PN, Salovey P, Côté S, Beers M, Petty RE. Emotion regulation abilities and the quality of social interaction. Emotion. 2005;5(1):113.
16. Talaei H, Jalili H, Ghasemi SA. The role of Islamic lifestyle and spiritual vitality in predicting students' spiritual well-being. Islamic Studies. 2024; 7(4):78-88.
17. Villani D, Sorgente A, Iannello P, Antonietti A. The role of spirituality and religiosity in subjective well-being of individuals with different religious status. Frontiers in Psychology. 2019;10:1525.
18. Stein LB, Sandage SJ. Psychology of religion and spirituality in Jewish contexts: A synthetic review. Archive for the Psychology of Religion. 2024:00846724241275130.
19. Ripley JS, Sells JN, Battaglini L, Haught S, Chen ZJ, Kent V, et al. Obtaining religious and spiritual competencies for relationship therapy: Outcomes of Competency Addressing Religion and Spirituality (CARS) training. Psychotherapy. 2025.
20. Okan N, Ekşi F. The spiritual psychological robustness scale (SPRS): A new measure for

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]

assessing spiritual and psychological strength in the context of Turkish culture. Journal of Religion and Health. 2025;64(2):1473-97.
21. Li X, Xu Y, Li G, Ning L, Xie X, Shao C, et al. The relationship between academic procrastination and anxiety symptoms among medical students during the COVID-19 pandemic: exploring the moderated mediation effects of resilience and social support. BMC Psychiatry. 2024;24(1):850.
22. Deksissa Bejji T, Kumar RS, Muluneh BN. Social Competence and Mental Health Among Students with Disabilities in Ethiopian Universities: The Mediating Role of Social Support. International Journal of Disability, Development and Education. 2025;72(5):879-95.
23. Karimi L, Shomoossi N, Safee Rad I, Ahmadi Tahor M. The relationship between spiritual well-being and mental health of university students. Journal of Sabzevar University of Medical Sciences. 2011;17(4):274-80.
24. Aldao A, Nolen-Hoeksema S, Schweizer S. Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. Clinical Psychology Review. 2010;30(2):217-37.
25. Berking M, Wupperman P. Emotion regulation and mental health: recent findings, current challenges, and future directions. Current Opinion in Psychiatry. 2012;25(2):128-34.
26. Cervantes-Perea W, Martínez-Bacaicoa J, Gámez-Guadix M. Psychological Flexibility and Inflexibility of University Students: An In-Depth Qualitative Study. International Journal of Environm ental Research and Public Health. 2025; 22(7):1141.
27. Carr A, Cullen K, Keeney C, Canning C, Mooney O, Chinseallaigh E, et al. Effectiveness of positive psychology interventions: a systematic review and meta-analysis. The Journal of Positive Psychology. 2021;16(6):749-69.
28. Bowen S, Chawla N, Marlatt GA. Mindfulness-based relapse prevention for addictive behaviors: A clinician's guide. 2nd ed. New York: Guilford Press; 2021.
29. Bagheri F, Kimiaei SA, Kareshki H. The mediating role of trust and security in the relationship between differentiation and marital intimacy in non-clinical married women. Journal of Fundamentals of Mental Health. 2021;23(5):367-74.
30. Garavand H, Sabzian S. The mediating role of academic engagement in the relationship between Internet addiction and psychological safety with academic buoyancy. Rooyesh. 2022;11(8):47-58.
31. Connor KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). Depression and Anxiety. 2003; 18(2):76-82.
32. Nikoogoftar M, Sangani A. Comparing the effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy (ACT) and Imago Therapy on resilience in women with marital problems. Clinical Psychology Studies. 2019;10(34):227-46.
33. Mohammadi, Masoud. An investigation of factors influencing resilience in individuals at risk of substance abuse. [PhD dissertation]. University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran; 2005.
34. Felner RD, Lease AM, Phillips RS. Social competence and the language of adequacy as a subject matter for psychology: A quadripartite tri-level framework. In T. P. Gullota, G. R. Adams, & R. Montemayor (Eds.), The development of social competence in adolescence. Beverly Hills, CA: Sage. 1990; pp. 254-264.
35. Dasht Bozorgi Z, Shamshirgaran M. Effectiveness of positive training on social competence and health hardiness in nurses. Positive Psychology Research. 2018;4(2):13-24.
36. Singh Y, Bhargava M. Emotional maturity scale (EMS). Agra: National Psychological Corporation; 1991.
37. Hooman HA, Adhami Jamali M, Qasemi L. Practicality, reliability, qalidity and norm finding of social maturation and relate emotional maturation of Babol. Journal of Psychological Researches. 2011; 3(9):13-27.
38. Chirian K, Afrooz G A. The relationship between religious beliefs and creativity and spiritual vitality. Master's thesis in psychology. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Karaj Branch. Islamic Azad University; 2015.
39. Mahdian Z, Vakili S, Gholam Ali Lavasani M. Developing a group problem-solving training with art approach and evaluating its effectiveness on social attitude and spiritual happiness of gifted adolescents. Empowering Exceptional Children. 2019;10(4):103-19.
40. Naderi F. Teaching correct scientific citation models:“citation deviation” in the efficacy of resiliency training on psychological well-being and optimism among depressed female students. Educational Development of Judishapur. 2018;9(1): 1-10.
41. Duarte J, Pinto-Gouveia J. The role of psychological factors in oncology nurses' burnout and compassion fatigue symptoms. European Journal of Oncology Nursing. 2017;28:114-21.
42. KHodabandehlou S, Zivari Rahman M. Providing a new approach for segmenting customers based on their purchasing behavior change over time in electronic business. Journal of Information Technology Management. 2017;9(2):277-300.

[Downloaded from spiritual-health.ir on 2026-01-08]

[DOI: 10.30491/JSH.4.1.598]